

Datum Handläggare
2017-05-08 Linda Olausson

YTTRANDE 2017-05-08 Dnr S2017/01743/SF

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Förstärkt rehabilitering för återgång i arbete, Ds 2017:9

PTK är en samverkansorganisation för 26 fackförbund som representerar 850 000 privatanställda tjänstemän. Vi arbetar för bättre villkor och ökad trygghet - på jobbet, mellan jobb och efter jobbet. Främst inom pension och försäkring, arbetsmiljö, inflytande och omställning.

PTK har blivit ombdda att lämna synpunkter gällande betänkandet Förstärkt rehabilitering för återgång i arbete Ds 2017:9.

PTK:s yttrande

PTK ställer sig positivt till förslaget som helhet, men vill föreslå ett antal förändringar.

PTK anser att:

- en plan för återgång i arbete bör upprättas efter 30 dagars arbetsförmåga.
- den föreslagna lagtexten (30 kap.6§ SFB) bör ändras så att det klart framgår att upprättande, uppföljning och ändring av planen så långt det är möjligt ska ske i samverkan med den enskilde.
- det finns risker både ur integritets- och rättssäkerhetssynpunkt med att planen för återgång i arbete föreslås få många användningsområden. PTK vill betona att det till exempel vid beslut om sjukpenning inte torde vara lämpligt att Försäkringskassan i första hand använder planen för återgång i arbete som beslutsunderlag, då denna innehåller uppgifter insamlade i ett annat syfte.

- det föreslagna namnbytet från arbetsplatsnära stöd till arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd inte svarar mot behovet av ett förtydligande av vad stödet innehåller. PTK föreslår därmed ett annat namn på stödet, till exempel "Arbetsplatsinriktat stöd för förebyggande insatser och rehabilitering".
- stödet bör differentieras så att mindre företag kan få en högre andel av kostnaden för utredning, planering och åtgärder ersatt, till exempel 75 procent istället för 50 procent.

Tidpunkt för upprättande av plan för återgång i arbete

PTK föreslår att en plan för återgång i arbete ska upprättas vid en fast tidpunkt, förslagsvis inom 30 dagar, oavsett sjukskrivningens förväntade längd.

Den föreslagna lagtexten 30 kap. 6 § st.1 SFB tycks något oklar i denna del. Skrivningarna skulle kunna tolkas på följande sätt:

Om det redan från början antas att arbetsförmågan kommer att kvarstå i minst 60 dagar ska arbetsgivaren åläggas en skyldighet att upprätta en plan inom 30 dagar från den första sjukdagen.

Om det däremot inte från början kan antas att arbetsförmågan kommer att kvarstå i minst 60 dagar, tycks den föreslagna skrivningen innebära att först från den tidpunkt då det kan antas att arbetsförmågan kan vara i minst 60 dagar framåt i tiden ska arbetsgivaren omgående upprätta en plan för återgång i arbete.

Vid många sjukskrivningsorsaker är det svårt att bedöma sjukskrivningens varaktighet på längre sikt. Vid någon tidpunkt bör säkerligen längden på den faktiska sjukskrivningsperioden bakåt i tiden göra att arbetsgivaren kan anta att sjukskrivningen kommer att vara ytterligare 60 dagar, men det skapar ett osäkerhetsmoment gällande när planen ska upprättas.

Detta skulle kunna innebära att utredning, planering och åtgärder skjuts på framtiden istället för att tidigareläggas. Det harmoniserar inte heller med rehabiliteringskedjan, som föreskriver att efter 90 dagar ska det beaktas om det finns arbetsförmåga efter en omplacering till annat arbete hos arbetsgivaren (27 kap. 47 § SFB). Planen bör därmed rimligtvis, i de fall då tidiga insatser behövs, upprättas innan 90 dagar förflutit.

Det kan också finnas behov av att göra någon form av anpassning under en period, i de situationer då en arbetstagare varit sjukskriven 30 dagar, även om återgång i arbete förväntas snart därefter. En sjukskrivning som avslutas efter 30 dagar, men innan 60 dagar har förflutit, medför inte sällan ett behov

av att planera för återgången i arbete, så att framtida arbetsförmåga kan undvikas.

Det bör inte krävas att en plan ska upprättas om det står klart att den enskilde inte kan återgå i arbete, eller dennes hälsotillstånd förhindrar medverka i planeringen eller deltagande i rehabiliteringsinsatser.

Den enskildes medverkan

PTK anser att den föreslagna lagtexten bör ändras så att det tydligt framgår att upprättande, uppföljning och ändring av planen, så långt det är möjligt, ska ske i samråd med den enskilde.

PTK delar promemorians syn att det är viktigt att den berörda personen deltar i planeringen av åtgärderna och själv så långt det är möjligt får avgöra vilka personer som bör vara involverade i ärendet. Den föreslagna skrivningen i socialförsäkringsbalken 30 kap. 6 § bör därmed ändras så att det tydligt framgår att skyldigheten till samråd med den försäkrade inte endast gäller i den situation som omfattas av den föreslagna 30 kap. 6 § andra stycket, det vill säga upprättande av planen, utan 6 § i dess helhet, det vill säga även uppföljning och ändring av planen.

Uppgifternas användning

PTK vill påpeka att det finns risker utifrån integritets- och rättssäkerhetsaspekter med att planen för återgång i arbete föreslås få många användningsområden. Det måste betonas att det till exempel avseende beslut om sjukpenning i många fall inte torde vara lämpligt att Försäkringskassan i första hand använder sig av planen för återgång i arbete, som innehåller uppgifter insamlade i ett annat syfte.

Det är inte helt oproblematiskt att planen för återgång i arbete i promemorian föreslås få ett flertal användningsområden. Försäkringskassan föreslås följa upp planer och åtgärder för att kvalitetssäkra dessa. Försäkringskassan ska dessutom enligt utredningen använda dessa planer för att få ett förbättrat beslutsunderlag vid bedömning av rätten till ersättning och rehabiliteringsbehov, respektive behov av samordnade insatser. Planen ska också kunna vara ett underlag för Försäkringskassans samverkan med Arbetsförmedlingen. De insamlade uppgifterna kommer därmed att användas på ett sätt som den enskilde vid planens upprättande torde ha svårt att förutse.

Planerna för återgång i arbete kommer i många fall innehålla integritetskänslig information. Uppgifterna bör inskränkas till att endast innefatta vad som är relevant för arbetstagarens rehabilitering och återgång i arbetet, samt måste hanteras med respekt för den enskildes integritet.

Man måste också ta i beaktande att den information som arbetsgivaren dokumenterar i planen, trots den enskildes medverkan, kan ha kvalitetsbrister. En felaktig dokumentation från arbetsgivaren skulle kunna få stora konsekvenser för den enskilde, om den kommer att ligga till grund för beslut från Försäkringskassan. Det är därmed viktigt att Försäkringskassans beslut, i till exempel sjukpenningärenden, i första hand baseras på "grunddokumentation" så som bedömningar av läkare.

Det torde också krävas en vidare analys av hur information och tillgång till personuppgifter i praktiken ska hanteras i enlighet med dataskyddsförordningen.

Det arbetsplatsnära stödet

PTK föreslår ett annat namn på stödet, som även tar sikte på det förebyggande arbetet.

PTK vill påpeka att det föreslagna namnbytet från arbetsplatsnära stöd till arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd inte fullt ut innebär ett förtydligande av vad stödet innehåller. Stödet ska också kunna användas för att förebygga arbetsförmåga. PTK föreslår därmed att stödet benämns till exempel, "Arbetsplatsinriktat stöd för förebyggande insatser och rehabilitering".

Differentierat stöd med tanke på mindre och medelstora företag

Försäkringskassan konstaterar i en promemoria¹ att det arbetsplatsnära stödet har varit viktigt särskilt för mindre arbetsgivare som inte sällan saknar resurser för att kunna ge adekvat stöd. Det tidigare stödet har dock nyttjats i låg utsträckning, speciellt av små företag. Att stödet nu utökas till fler insatser välkomnas naturligtvis med tanke även på de mindre arbetsgivarnas behov. Dock skulle stödet kunna stärkas ytterligare för mindre och medelstora företag. Exempelvis skulle stödet till dessa kunna utgöra 75 procent av det belopp som arbetsgivaren betalat för en förebyggande eller rehabiliterande insats, istället för föreslagna 50 procent.

Förhandlings- och samverkansrådet PTK

Linda Olausson, jurist, PTK

¹ <https://www.forsakringskassan.se/wps/wcm/connect/0b5e01ee-434d-46d5-acc9-60bcfca140e5/regeringsuppdrag-061638-16.pdf?MOD=AJPERES&CVID=>